

Robert
Walser

*Gezinti
ve Diğer Öyküler*

3. BASKI
ÇEVİRİ: CEMAL ENER

♥ can
modern

ROBERT WALSER
GEZİNTİ VE
DİĞER ÖYKÜLER

Can Modern

Robert Walser'in, *Der Spaziergang: Prosastücke und Kleine Prosa* adlı kitabında yer alan öykülerden derlenmiştir.

Almanca aslından çeviren: Cemal Ener

© 1978, 1985, Suhrkamp Verlag, Zürich

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Robert Walser-Stiftung (Zürich) izniyle alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

3. basım: Ocak 2024, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Şebnem Sunar

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sariteke

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5950-5

© Çeviri: S. Fischer Vakfı, Hamburg

Bu kitabın ilk baskısı çağdaş Alman edebiyatı dizisi ADIMLAR/SCHRITTE

Projesi çerçevesinde S.Fischer Vakfı, Ernst Reuter Girişimi

ve PRO HELVETIA desteğiyle Sezer Duru (İstanbul)

ve Carl Holenstein (Zürich) editörlüğünde yayımlanmıştır.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ROBERT WALSER
GEZİNTİ VE
DİĞER ÖYKÜLER

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Cemal Ener

♥can

Robert Walser'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Tanner Kardeşler, 2011

Yardımcı, 2013

Haydut, 2016

ROBERT WALSER, 1878'de İsviçre'de doğdu. 1895'te aktör olmak için Stuttgart'a gitti; ancak bu gerçekleşmeyince 1896'da Zürich'e yerleşti. İlk şiirleri 1898 yılında yayımlandı. Bir süre sonra çalışmaları, Franz Blei'in dikkatini çekti; onun aracılığıyla *Die Insel* dergisinin çevresinde bir araya gelen yazarlarla tanıştı; bu dergide öykü ve şiirleri yayımlandı. Araya giren askerlik döneminde yaşadıkları, 1908'de yayımlanacak *Yardımcı*'ya temel oluşturdu. İlk kitabı *Fritz Kocher's Aufsätze*, 1904'te Insel Yayınevi'nden çıktı. Walser, 1905'te Berlin'e taşındı. O yıllarda pek çok kısa öykünün yanı sıra *Tanner Kardeşler*, *Jacob von Gunten* ve *Yardımcı*'yı da kaleme aldı. 1913'te yeniden İsviçre'ye dönen Walser, bu dönemde düzyazı ve öykülere yoğunlaştı. Savaş yıllarında yeniden askere çağrıldı. 1921'de Bern'e gitti; o dönemde üslubu daha da radikal bir nitelik kazandı. Pek çok şiir ve düzyazının yanı sıra *Haydut* romanı da bu döneme aittir. Bu çok verimli yılların ardından Walser, 1929'dan itibaren sağlık sorunları nedeniyle ölünceye dek (1956) yaşamını bir sanatoryumda geçirdi.

CEMAL ENER, 1959'da Adana'da doğdu. İstanbul'da Avusturya Lisesi'ni bitirdikten sonra Viyana Üniversitesi'nde felsefe ve iletişim bilimleri öğrenimi gördü. Halen çevirmenlik yapmakta olan Cemal Ener, Kafka, Roth, Handke, Kraus, Schlink, Kehlmann, Oflaum, Dinev gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Ener, 2010'da Tarabya Çeviri Teşvik Ödülü'nü aldı.

İçindekiler

Gezinti	11
Bir Şairin Hayatı	73
Sohbet (I)	83
Kienast	87
Hiçbir Şey	91
İşte! Şimdi Elimdesin	95
Dünyanın Sonu	99
Lamba, Kâğıt ve Eldivenler	103
Hiçkimse	107
Kar Yağışı	109
Helbling	113
Fräulein Knuchel	119
Hepsi Bu	123
Değil mi Ama	127
Fritz	131
Okumak	139

Dickens	143
Hauff	147
Luise	151
Universiteli	165
Doktor Franz Blei	171
Tobold (II)	183

GEZİNTİ

Güzel bir sabah vakti –saatin tam kaç olduğunu hatırlamıyorum artık– içimden bir gezinti yapmak geldiği için, şapkamı başıma geçirdiğimi, çalışma ya da hayaller odasından çıktığımı ve sokağa fırlamak üzere merdivenlerden aşağıya indiğimi bildiririm. Merdivenlerde İspanyol’a, Perulu’ya veya meleze benzeyen bir kadınla karşılaştığımı da ekleyebilirim. Görünüşü bir tür solgun, cansız bir haşmet sergiliyordu. Ama bu Brezilyalı kadının – ya da her nereli ise artık– yanında, iki saniye için bile olsa oyalanmayı kendime şiddetle men etmek zorundayım; çünkü harcayacak ne mekânım ne de zamanım var. Şimdi bunları yazarken hatırlayabildiğim kadarıyla, ferah, aydınlık ve neşeli caddeye çıktığımda, beni son derece mutlu eden romantik-maceracı bir ruh hali içindeydim. Gözlerimin önüne yayılan bu sabah dünyası, sanki ilk kez görüyormuşum gibi güzel geldi bana. Gördüğüm her şey, üzerimde enfes bir içtenlik, iyilik ve gençlik izlenimi uyandırdı. Daha demin yukarıdaki odamda boş bir kâğıt parçasının üzerine umutsuzca eğilmiş kara kara düşünüyor olduğumu çabucak unuttum. Belirli bir ciddiyeti, bir tını olarak, önümde ve ardımda hâlâ canlı bir biçimde hissetsem de, tüm keder, tüm acı ve tüm ağır düşünceler sanki uçup gitmişti. Bu gezinti sırasında kar-

şılaşabileceğim ya da yoluma çıkabilecek her şeye karşı neşeli bir merak duyuyordum. Adımlarım ölçülü ve sakin ve hatırladığım kadarıyla, kendi yolumda böyle yürürken oldukça ağırbaşlı bir görünüşüm vardı. Hislerimi çevremdeki insanların gözlerinden saklamayı severim, ancak bu uğurda telaşlı bir çaba göstermem; böylesi bir gayreti büyük bir hata ve muazzam bir aptallık olarak görürüm. İnsanlarla dolu, geniş meydana henüz yirmi ya da otuz adım atmıştım ki, en önde gelen otoritelere biri, Sayın Profesör Meili karşıma çıkıverdi. Sayın Profesör Meili, sarsılmaz bir otorite gibi, ciddi, törensel, heybetli bir tavırla yürüyordu; elinde, içime korku, huşu ve hürmet hisleri salan, bildiğinden şaşmaz, bilimsel bir baston tutuyordu. Profesör Meili'nin sert, buyurgan ve keskin bir kartal ya da atmaca burnu vardı ve çenesi hukuk gibi kapanmış ve sıkılmıştı. Ünlü âlimin yürüyüşü çelik bir yasayı andırıyordu; Sayın Profesör Meili'nin çalılık gibi kaşlarının ardına gizlenmiş katı gözlerinden dünya tarihi ve kadim kahramanlıkların ateşi fışkırıyordu. Şapkası devrilmez bir hükümdara benziyordu. Gizli hükümdarlar, en gururlu ve en katı olanlardır. Bununla birlikte Profesör Meili'nin tavırları, bir bütün olarak bakıldığında, çok nazikti, sanki şahsında bütünleştirdiği güç ve ağırlığın miktarını hiçbir bakımdan hissettirmeye ihtiyacı yokmuş gibiydi ve görünüşü, tüm amansızlığına ve sertliğine rağmen, sevimli geliyordu bana, çünkü tatlılık ve güzel bir biçimde gülümsemeyen kişilerin dürüst ve güvenilir olduklarını düşünmeye yatkındım. Çok iyi bilindiği gibi, sevimli ve iyi insan rolü oynayan ama işledikleri suçların karşısına geçip nazik ve terbiyeli bir ifadeyle gülümsemek gibi korkunç bir yeteneğe sahip olan alçaklar vardır.

Bir kitapçı ve kitabevi gibi bir şeyler seçiyorum; ayrıca sezdiğim ve fark ettiğim kadarıyla, birazdan bir fırın

da, gösterişli altın harflerle anılacak ve dikkate alınacak. Ama önce kayda geçmem gereken bir papaz ya da rahip var. Bisiklete binen ya da bisiklet süren bir belediyeye kimyageri, bir yayanın, yani benim hemen yanımdan geçiyor, tıpkı bir alay hekiminin ya da kurmay hekimin yanından da geçtiği gibi. Alçakgönüllü bir yaya da gözden kaçırılmamalı bu arada ve kayda geçirilmeden bırakılmamalı; çünkü kendisine değinilmesini kibarca rica ediyor benden. Zengin olmuş bir eskici ve çaput tüccarı bu. Küçük oğlanlar ve kızlar, güneşin altında özgürce ve azgınca koşuşturuyorlar. “Onlara dizgin vurmaya hiç gerek yok,” diye düşündüm; “yaşlanmak bir gün korkutup dizginleyecek onları. Hem de, ne yazık ki, gereğinden de önce.” Bir köpek, çeşmenin suyundan serinliyor. Kırlandığılar masmavi havada cıvıldaşıyorlar gibi geliyor bana. Şaşırtıcı ölçüde kısa etekler ve hayret uyandıracak kadar zarif, yüksek topuklu, renkli çizmecikler giymiş bir ya da iki şık hanım, herhalde başka herhangi bir şey kadar dikkat çekiyorlardır üzerlerine; umarım. İki yazlık ya da hasır şapka göze çarpıyor. Erkek hasır şapkalarının sorunu şu: Aydınlık yumuşak havada birdenbire iki şapka görüyorum işte, şapkaların altında da, birbirlerine kibar ve nazik hareketlerle şapka çıkarıp sallayarak iyi sabahlar diliyor gibi görünen, hali vakti yerinde iki bey duruyor. Şapkalar, bu olayda onları taşıyan sahiplerinden daha önemli besbelli. Bu arada, gerçekten gereksiz böyle iğneli sözler ve maskaralıklardan kaçınması yazardan saygıyla rica olunur. Ciddiyetini korumaya davet ediyoruz kendisini ve bunu artık kesinkes anlamış olmasını umuyoruz.

Aşırı gösterişli, zengin bir kitabevi gözüme tatlı tatlı iliştiği ve oraya kısa ve üstünkörü bir ziyarette bulunmak için içimde bir dürtü ve istek hissettiğimden dolayı, dükkâna belirgin bir kibarlıkla girmekte tereddüt etmedim; bununla birlikte muhtemelen sevilen ve kabul gö-

ren zengin bir alıcı ve iyi bir müşteriden çok, bir müfettiş ve muhasebe denetçisi, bilgi toplayan biri ve dikkatli bir uzman olarak görülebileceğimi de hesaba katmıyor değildim. Fazlasıyla ihtiyatlı, nazik bir sesle ve anlaşılabilirliği gibi, en seçkin ifadelerle, edebiyat alanındaki en yeni ve en iyi eser hakkında bilgi istedim. “Mümkünse,” diye sordum çekinerek, “en değerli ve ciddi ve doğal olarak aynı zamanda da en çabuk duyulmuş ve satılmış eserin adına ve tadına hemen şimdi vâkıf olabilir miyim? Bana büyük bir lütufta bulunur ve gerek okurlar arasında, gerekse korkulan ve bu nedenle de kuşkusuz poh-pohlanan eleştirmenler arasında en büyük beğeniyi kazanmış, dahası halen kazanan kitabı, ki tabii bunu kimse sizin kadar iyi bilemez, önüme cömertçe koyarsanız, size had safhada, alışılmadık bir şükran borçlu olurum. Burada üst üste dizilmiş duran ve sergilenen kitaplardan ya da kalem sahiplerinin eserlerinden hangisinin söz konusu gözde kitap olduğunu hemen öğrenmek nasıl ilgimi çekiyor bilemezsiniz; en coşkulu duygularıyla tahmin ediyorum ki, bu kitabı görmek bile, büyük bir ihtimalle beni derhal keyifli, iştahlı bir alıcı yapacaktır. Kültür dünyasının en gözde yazarını ve onun hayranlık uyandırmış, alkış tufanıyla karşılanmış başyapıtını görmek ve dediğim gibi, muhtemelen derhal satın almak isteği, tüm uzuvlarımı sızlatıyor ve ürpertiyor. Tüm varlığımı ele geçiren bu arzunun tatmin bulması ve beni huzursuz etmeye bir son vermesi için, bana bu en başarılı kitabı göstermenizi kibarca rica edebilir miyim sizden?” “Büyük bir memnuniyetle,” dedi kitapçı. Ok gibi fırlayarak görüş alanından çıktı, ancak göz açıp kapayana kadar tekrar bu istekli ve meraklı alıcının yanına döndü; hem de elinde gerçekten kalıcı değere sahip, en fazla satılmış ve okunmuş bu kitapla birlikte. Zihnin bu kıymetli ürününü, sanki kutsal bir emaneti taşıyor gibi, alabildiğine dikkat ve

vakarla taşıyordu. Yüzü mest olmuştu; ifadesinden derin bir huşu yayılıyordu ve dudaklarında, ancak inançlı ve derin ilhamlarla dolu insanların sergileyebilecekleri türden bir tebessümle, getirdiği şeyi zafer kazanmışçasına bıraktı önüne. Kitabı inceledim ve sordum:

“Yılın en geniş kesimlere ulaştığı kitabının bu olduğuna yemin edebilir misiniz?”

“Hiç kuşkunuz olmasın.”

“Mutlaka okunması gereken kitabın bu olduğunu iddia edebilir misiniz?”

“Mutlaka.”

“Bu kitap gerçekten de iyi mi?”

“Büsbütün gereksiz ve yakışsız bir soru bu!”

“Size çok teşekkür ederim,” dedim sakın bir tavırla; mutlaka okunması gerektiği için en geniş kesimlere ulaşmış olan kitabı, olduğu yerde öylece bıraktım ve başkaca tek bir söz söylemeden, sessizce uzaklaştım. Satıcı arkamdan, haklı ve derin bir öfke içinde, “Yontulmamış, cahil herif!” diye bağırdı elbette. Ama ben, onu sözleriyle baş başa bıraktım ve rahat bir tavırla yürümeye devam ederek, şimdi ayrıntılarıyla anlatıp açıklayacağım gibi, hemen bitişikteki heybetli banka binasına girdim.

Zira bazı değerli kâğıtlar hakkında güvenilir bilgiler almak için bir görüşme yapmam gerektiği kanısındaydım. “Mali meseleleri görüşmek,” diye düşünüyor ya da konuşuyordum kendi kendime, “ve ancak fısıltıyla dile getirilebilen bazı sorular sormak üzere, geçerken çabucak bir para kurumuna uğramak çok hoş ve olağanüstü güzel bir şey.”

“Bize şahsen gelmeniz, iyi ve son derecede isabetli oldu,” dedi veznedeki sorumlu memur, ses tonu çok içtendi ve neredeyse muzip ama her halükârda çok tatlı ve neşeli bir ifadeyle gülümseyerek şunları ekledi: “Gelmeniz, dediğim gibi, iyi oldu. Biz de biraz önce size bir

mektup yazarak, Şimdi Őifahen iletibileceğimiz ve sizin için hiç kuşkusuz sevindirici olacak bir haberi duyurmak istiyorduk; Őöyle ki, size lütüfkâr yaklaŐtıkları anlaŐılan, iyi kalpli ve insansever kadınların oluŐturduđu bir dernek ya da cemiyetin talimatıyla,

Bin frank

karŐılıđı bir tutarı hesabınıza borç olarak değil, tersine, ki bu sizin açınızdan çok daha makbule geçecektir, alacak olarak iŐlemiŐ olduğumuzu burada onaylar ve incelik gostererek bu keyfiyeti derhal aklınıza veya size uygun gelen herhangi bir yere yazmanızı rica ederiz. Bu bilginin sizi memnun ettiğini varsayıyoruz; çünkü açıkça itibar etmek gerekirse üzerimizde bıraktığınız izlenim, bunu söylememize izin verirsiniz, sizin nazik ve iyi niyetli bir alakaya adeta endiŐe uyandıracak ölçüde ihtiyaç duyduğunuzu neredeyse gereğinden de büyük bir açıklıkla ifade ediyor. Para bugünden geçerli olmak üzere sizin tasarrufunuzdadır. Şu anda yüzünüze büyük bir neŐe yayıldığı görölüyor. Gözleriniz parlıyor; en iğrencinden bezdirici gündelik kaygılar size gülmeyi yasak ettiği için ve belki de uzun zamandır türlü türlü uğursuz ve kederli düşünce ensenizi karartıp genellikle keyfinizi kaçırdığı için, muhtemelen yıllardan beri ilk defa gülüŐü andıran bir iz var Şu an dudaklarınızda. Haydi hiç durmayın, zevkle ovuŐturun ellerinizi; acıyı dindirmenin güzel ve yokluğu hafifletmenin iyi olduğuna dair yüce düşüncelerle harekete geçen bazı asil, nazik, hayırsever hanımlar, yoksul ve baŐarısız bir yazarın (siz öylesiniz tabii, değil mi?) desteğe ihtiyaç duyduğunu düşündüler, diye de mutlu olun. Bazı insanların sizi hatırlamaya tenezzül ettikleri gerçeğinden ve durmadan küçümsenen Őairlerin varlığını umursamazca görmezden gelmeyenlerin de bulunduğu keyfiyetinden ötürü kutlarız sizi.”

“Bana Őefkatli ve iyi kalpli periler veya kadınlar elin-

den bağışlanan ve beklenmedik bir biçimde gelen bu tutarı,” dedim, “gönül rahatlığıyla sizdeki hesapta bırakabilirim; şimdilik saklanacak en güvenli yer orası, çünkü sizin emrinizde, hazineleri her türlü tahribat ve yıkıma karşı korumak için gereken yangına dayanıklı ve hırsız geçirmez kasalar var. Üstelik faiz bile ödüyorsunuz. Sizden bir makbuz rica edebilir miyim? İsteğe ve ihtiyaca bağlı olarak, istediğim zaman bu büyük tutar içinden küçük tutarlar çekme özgürlüğüne sahip olduğumu sanıyorum. Tutumlu olduğumu belirtmek isterim. Bu armağanı mantıklı ve kararlı bir adam gibi, yani çok ihtiyatlı kullanmayı bileceğim ve nazik bağışçılara da saygılı ve kibar bir mektupla şükranlarımı bildirmem gerekecek; bu işi, ertelenerek unutulmaması için, hemen yarın sabah yapmayı düşünüyorum. Biraz önce çok açık bir biçimde dile getirdiğiniz yoksulluğumla ilgili varsayım, en azından keskin ve doğru bir gözleme dayanıyor olabilir. Ama ne bildiğimi bizzat benim bilmem ve kendi şahsiyetimi en iyi benim tanıyor olmam tamamen yeterlidir. Görünüş çoğu zaman aldatır, bayım ve bir insan hakkında yargıda bulunma işini de o insanın kendisine bırakmak mutlaka en doğrusu olacaktır. Çok şey görüp geçirmiş bir adamı, hiç kimse kendisi kadar iyi tanıyamaz. Zaman zaman sisler ve binlerce bocalama ve kararsızlık içinde yolumu kaybettiğim oldu tabii ve çoğunlukla sefil bir halde terk edilmiş hissettim kendimi. Ama mücadele etmenin güzel olduğunu düşünüyorum. Bir erkek sevinçleri ve keyifleriyle gurur duymaz. Ruhunun derinliklerinde onu gururlu ve mutlu kılan, cesaretle üstesinden geldiği zorluklar ve sabırla katlandığı acılardan sadece. Ancak bu konuda söz sarf etmekten hoşlanmam. Hangi dürüst erkek hayatta hiç çaresiz kalmamıştır ve hangi insan geçip giden yıllar içinde umutlarının, planlarının, düşlerinin yıkılmadan kaldığını görebilmiştir? Öz-

İsviçreli yazar Robert Walser'in *Gezinti*'de yer alan öyküleri, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya ve İsviçre'de az sayıda basılan derlemelerde yer aldı. Elinizdeki kitap, 1917 yılında, savaş bütün hızıyla sürerken, bir otel odasında yazdığı aynı adlı anlatı ile "küçük düzyazı" adını verdiği öykülerinden kitaplaştırdığı kimi çalışmalarını bir araya getiriyor.

Bu öyküler, farklı bir havayla nefes alıyor. Dünyayı bir çocuğun gözlerinden görürcesine saf, aynı zamanda şaşırtıcı derecede gerçekçi bir atmosfer içinde, günlük yaşama dair güçlü gözlemlerle besliyor yazdıklarını Walser.

Dünya onu geç fark etmiş olsa da bugün hiç tartışmasız 20. yüzyılın ve modern dünya edebiyatının en önemli yazarlarından sayılan Walser'den bahsederken Hesse, "Yüz bin okuru olsaydı, dünya daha güzel bir yer olurdu," demişti.

Gezinti, sadece bu sözler için bile okunması gereken bir kitap.

#isviçreedebiyatı #modernizm #doğa #yalnızlık #toplum

Kapak deseni: Karl Walser

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

Öykü

ISBN 978-975-01-5160-5

9 789750 759505